

G. HARMON: Naš sljedeći svjedok je Dražen Erdemović.

(Ulazi g. Erdemović)

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: G. Harmon, da li biste nas podsjetili kakva je sadašnja situacija g. Erdemovića u odnosu na sud?

G. HARMON: G. Erdemović je izjavio da je kriv tokom postupka koji se odnosi na optužnicu koja je podignuta protiv njega i potvrđena. Njemu je rasprava za suđenje odgođena za datum koji još nije utvrđen.

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: Molim vas da se g. Erdemoviću daju slušalice i molim vas da se to učini i svaki puta sa svjedocima. Čujete li me g. Erdemoviću, čujete li me? Dobro. Čujete li me sada? Na vašem jeziku? Molim vas pročitajte ovu izjavu.

G. ERDEMOVIĆ: Izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim istine.

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: Sjedite. G. Dražen Erdemoviću, vi ste prihvatili poziv da se pojavite kao svjedok u predmetu protiv g. Karadžića i g. Mladića na zahtjev tužitelja. Vi ste ponovili svoju spremnost da svjedočite na nedavnoj reviziji vašeg statusa i ja želim da stvar bude sasvim jasna. Vaše suđenje je odgođeno jer smo tražili dodatne zdravstvene informacije. Sada ste ovdje kao svjedok u ime tužitelja i vi ste pokazali da ste voljni da svjedočite. Vaša odbrana, imajući na umu vašu želju i interese također želi da vi svjedočite. Postoje neka posebna pravila u našem Pravilniku o postupku i dokazima i sve to može biti uzeto u obzir u slijedećim raspravama. I ono što je bilo u predhodnom postupku i sada ćemo čuti šta g. Harmon ima da kaže. Izvolte.

G. HARMON: Hvala vam. G. Erdemoviću možete li me čuti? Čujete li me? Hoćete li reći kako se vi zovete? Ime i prezime. Za zapisnik.

G. ERDEMOVIĆ: Ja se zovem Dražen Erdemović. Rođen sam 25. novembra 1971. godine u Tuzli. Po nacionalnosti sam Hrvat.

G. HARMON: G. Erdemoviću, prije nego što ste postali član Armije bosanskih Srba, jeste li bili u Jugoslavenskoj Narodnoj Armiji?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Koliko ste služili u JNA?

G. ERDEMOVIĆ: Služio sam godinu dana redovno i 4 mjeseca rezerve.

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: Možete li prići bliže mikrofону, pa će biti bolje.

G. HARMON: Koje su bile vaše obaveze i dužnosti u JNA?

G. ERDEMOVIĆ: Bio sam u vojnoj policiji.

G. HARMON: Kada ste izašli iz JNA?

G. ERDEMOVIĆ: U martu mjesecu 92. godine.

G. HARMON: Da li ste se onda na kraju pridružili Armiji bosanskih Srba, je li to tačno?

G. ERDEMOVIĆ: Ne.

G. HARMON: Da li ste konačno se pridružili Armiji Republike Srpske?

G. ERDEMOVIĆ: Kad sam izašao iz vojske počeo je rat u Republici Bosni i Hercegovini i dobio sam poziv negdje u julu mjesecu 1992. da pristupim Armiji Bosne i Hercegovine, što sam i učinio.

G. HARMON: Ja sam zapravo mislio na razdoblje nakon toga, ali molim vas možete li objasniti taj dio, izvolite. Izvolite objasniti slijed događaja koji vas je doveo do toga da se nađete u Armiji bosanskih Srba.

G. ERDEMOVIĆ: Kao što sam rekao, u julu mjesecu, dobio sam poziv i otišao sam u Armiju Bosne i Hercegovine. U Armiji Bosne i Hercegovine sam bio nekih tri mjeseca. Poslije toga u Tuzli se formiralo Hrvatsko vijeće obrane. Dobio sam poziv i otišao sam u Hrvatsko vijeće obrane. Dodjeljen sam u vojnu policiju u mjestu Breškama pored Tuzle. U Hrvatskom vijeće obrane, u vojnoj policiji sam bio negdje do 3. novemba 93. godine.

3. novembra 93. godine sam iz Tuzle prešao u Republiku Srpsku. Pošto sam iz Tuzle prešao sa suprugom i našao sam se u Republici Srpskoj i trebao je jedan čovjek da mi pomogne, jer sam ja njemu pomogao, on je srpske nacionalnosti, da me prebaci u Švajcarsku, jer on je imao tamo sinove i dugo su radili. Međutim, taj čovjek nije ispunio što je obećao i ja sam se morao, da bi imao nekakav status i nešto kao Hrvat u Republici Srpskoj da bi mogao dobiti smještaj, morao prijaviti u Vojsku Republike Srpske.

G. HARMON: I kada ste pristupili toj Armiji?

G. ERDEMOVIĆ: Pristupio sam poslije nekih 4 - 5 mjeseci boravka u Republici Srpskoj, tačnije, negdje u aprilu mjesecu 94. godine.

G. HARMON: U koju ste jedinicu raspoređeni?

G. ERDEMOVIĆ: Rekli su mi dvije mogućnosti jedinice. Ja sam otišao u jedinicu gdje su se nalazili već neki Hrvati i jedan Musliman i jedan Slovenac.

G. HARMON: I konačno, kojoj ste jedinici pristupili?

G. ERDEMOVIĆ: Ona nije imala nikakav naziv. Bila je pri glavnom štabu Vojske Republike Srpske, a posle je dobila naziv 10. diverzantski odred.

G. HARMON: Kakva je bila jedinica i u kakvim je aktivnostima sudjelovala?

G. ERDEMOVIĆ: To je bila jedinica koja je vršila izviđanja na položaje vojske Armije Bosne i Hercegovine i na određene teritorije po dubini i po njihovim položajima.

G. HARMON: Koje su bile vaše dužnosti i odgovornosti u toj jedinici?

G. ERDEMOVIĆ: Na početku sam obavljao izviđanja na teritoriji koju sam znao prema gradu Tuzli. Posle toga, bio sam, dobio sam čin vodnika i bio sam komandir 1. diverzantske grupe u Bijeljini.

G. HARMON: I na kraju, kad ste napustili tu jedinicu da li je najveći čin koji ste postigli bio čin vodnika?

G. ERDEMOVIĆ: Ja želim reći samo da sam bio dva mjeseca komandir grupe i imao čin vodnika. Na kraju nisam imao nikakav čin zbog toga što se nisam slagao sa nekim odlukama naše komande. Abolirali su me, oduzeli su mi čin i zvanje komandira 1. diverzantske grupe. Posle nekih nesuglasica, posle jednog zadatka što sam rekao da ne želim da se izvrši taj zadatak, jer bi se ticalo ljudske žrtve, odnosno civilne žrtve.

G. HARMON: U vrijeme napada bosanskih Srba na Srebrenicu, ko je bio komandir 10. diverzantskog odreda?

G. ERDEMOVIĆ: Poručnik Milorad Pelemiš.

G. HARMON: I kome je, u Armiji bosanskih Srba, bio odgovoran poručnik Pelemiš?

G. ERDEMOVIĆ: Pukovniku Petru Salapuri iz obavještajnog centra vojske Republike Srpske.

G. HARMON: Gdje je bio pukovnik Salapura? Na kojoj dužnosti?

G. ERDEMOVIĆ: Na dužnosti obavještajca u glavnom štabu Vojske Republike Srpske.

G. HARMON: I kad kažete "glavni štab", hoćete reći da je bio u Obavještajnom centru glavnog štaba u Han Pijesku?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Koliko ja razumijem, g. Erdemoviću, vaš diverzantski odred, bio je podređen glavnom štabu Armije bosanskih Srba u Han Pijesku. Da li je to tačno?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Da li je vaša jedinica za izviđanje jedina koja je bila pridružena glavnom štabu Vojske bosanskih Srba?

G. ERDEMOVIĆ: Koliko ja znam, ja mislim da jeste.

G. HARMON: Za vrijeme napada na Srebrenicu, jula 95. koliko je bilo ljudi u vašem odredu?

G. ERDEMOVIĆ: U našem odredu je bilo negdje, ja mislim, ne znam tačno, oko 60 ljudi, a za vrijeme napada na Srebrenicu je učestvovalo oko 35 ljudi, ja mislim, ostali su bili na nekom drugom zadatku.

G. HARMON: G. Erdemoviću, 10. jula, da li je vaš odred primio naređenje da učestvuje u akciji bosanskih Srba protiv Srebrenice?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Kakva ste naređenja dobili?

G. ERDEMOVIĆ: 10. jula došli smo u kasarnu na redovni posao koji smo imali svaki dan od 8 do 15 časova. Tada nam je rečeno da spremimo stvari i da za nekoliko časova treba da idemo u pravcu Zvornika. Kad smo stigli u Zvornik, rečeno nam je da idemo u Bratunac i tamo da čekamo daljnja naređenja.

G. HARMON: Da li ste dobili daljnja naređenja, g. Erdemoviću?

G. ERDEMOVIĆ: Daljnja naređenja su dobili svi. Otišli smo iz Bratunca u pravcu Srebrenice gdje smo se zadržali na jednom visu. Tu smo prenoćili 10. jula u noći. Tada nam je komandant Milorad Pelemiš rekao da ćemo tu prenoćiti, a ujutro da će doći sa novim naređenjima.

G. HARMON: Da li je to i učinio?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Kad je stigao sa novim naređenjima, da li je to bilo ujutro 11. jula?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Koja su bila vaša nova naređenja?

G. ERDEMOVIĆ: Rekao je da smo dobili zadatak kao jedinica pri glavnom štabu da uđemo u grad Srebrenicu.

G. HARMON: Da li ste izvršili ta naređenja?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Kad ste ušli u grad Srebrenicu, da li ste naišli na bilo kakav otpor?

G. ERDEMOVIĆ: Ne.

G. HARMON: Da li je bilo civila u Srebrenici, kad ste ušli u taj grad?

- G. ERDEMOVIĆ: Da, bilo je civila. Većinom su bili stariji.
- G. HARMON: Otprilike, na koliko je civila naišao vaš odred kad ste ušli u Srebrenicu?
- G. ERDEMOVIĆ: Nije na puno naišao civila. Ne znam tačno, ali nije puno.
- G. HARMON: Šta ste vi uradili sa tim civilima?
- G. ERDEMOVIĆ: Lično i kolege koji su bili sa mnom, govorili smo tim civilima kako nam je rečeno da im kažemo da idu na igralište u Srebrenicu.
- G. HARMON: Da li ste također zatekli i jednog mladića kome je bilo otprilike 30 godina?
- G. ERDEMOVIĆ: Da.
- G. HARMON: Da se malo vratimo unazad. Da li ste dobili naređenja u vezi sa onim što treba da radite sa civilima koje zateknete u Srebrenici?
- G. ERDEMOVIĆ: Rečeno nam je izričito da ne diramo civile.
- G. HARMON: Tko vam je to rekao?
- G. ERDEMOVIĆ: Milorad Pelemiš.
- G. HARMON: Da li su izvršena ta naređenja u odnosu na ovog mladića kome je bilo oko 30 godina?
- G. ERDEMOVIĆ: Ne. Ponovo je taj poručnik Milorad Pelemiš naredio tom čovjeku da ubije tog čovjeka.
- G. HARMON: Kome je to naredio?
- G. ERDEMOVIĆ: Znam samo ime tog čovjeka. Zoran, ne znam mu prezime.
- G. HARMON: Da li je Zoran izvršio naređenje poručnika Pelemiša?
- G. ERDEMOVIĆ: Da.
- G. HARMON: Šta je uradio tom mladiću?
- G. ERDEMOVIĆ: Zaklao je tog mladića.
- G. HARMON: To je bilo odstupanje od opštih naređenja koje ste ranije primili od poručnika Pelemiša. Da li je to tačno?
- G. ERDEMOVIĆ: Da.
- G. HARMON: Da li je taj čovjek koga je Zoran ubio bio jedini civil, muškarac, vojno sposoban kojeg ste zatekli u Srebrenici?

G. ERDEMOVIĆ: Jeste.

G. HARMON: Gdje se to ubojstvo desilo u Srebrenici?

G. ERDEMOVIĆ: Mislim da je to bilo u centru, sad ne znam tačno, jer nisam nikada prije bio u Srebrenici, to mi je prvi put bilo.

G. HARMON: Da li je njegovo tijelo ostavljeno na očigled sviju, tu u gradu Srebrenici?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Kasnije, tog istog jutra, g. Erdemoviću, da li ste imali priliku da vidite generala Mladića u Srebrenici?

G. ERDEMOVIĆ: Naređenje od komandanta da se odem, da se vratim na početak grada gdje smo ušli, da čekam, ja i još dvojica prijatelja, kada prođe general Mladić, da javim poručniku Miloradu Pelemišu da je prošao. Ja sam to i uradio, kad je prošao general Mladić.

G. HARMON: Da li je poručnik Pelemiš razgovarao s Mladićem ili uradio bilo šta drugo u odnosu na generala Mladića?

G. ERDEMOVIĆ: Ja stvarno ne znam, jer nisam prisustvovao kad su se oni sreli i da li su se uopšte sreli.

G. HARMON: Kada je vaš odred napustio Srebrenicu i otišao u Vlasenicu?

G. ERDEMOVIĆ: Dvanaestog, negdje popodne, popodnevnihi časova.

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: G. Erdemoviću, imate vode i čašu, pa se možete napit da se osvježite. Jeste spremni da nastavite?

G. ERDEMOVIĆ: ...ako može da se...

G. HARMON: G. Erdemoviću, sada bih htio skrenuti vašu pažnju na 16. juli. Da vas upitam da li ste vi i drugi vojnici iz vaše jedinice primili naređenja da učestvujete u posebnom zadatku?

G. ERDEMOVIĆ: Meni lično nije ništa prenijeto od tih naređenja, ali komandiru grupe, koji je tada komandovao, Gojković Brani, vjerovatno je izdato neko naređenje o tom zadatku.

G. HARMON: Da li ste dobili naređenja, ikakva, toga dana, koja su se odnosila na zadatak koji ste kasnije izvršili?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: A od koga ste primili to naređenje?

G. ERDEMOVIĆ: Od komandira grupe, Gojković Brane.

G. HARMON: Da li je imao običan čin ? Oprostite, dopustite mi da ponovno formuliram pitanje. Da li je on i inače davao naređenja vašoj jedinici da izvrši određene zadatke ili je ovo bila iznimka ?

G. ERDEMOVIĆ: Da, ovo je bila iznimka. Kao prvo, naš odred je bio podijeljen na vlasenički i bijeljinski vod. On je bio u vlaseničkom vodu i nije izdavao naređenja bijeljinskom vodu. Za vlasenički ne znam.

G. HARMON: Gospodine Erdemoviću, odakle su obično dolazila vaša naređenja? Kada kažem "vaša naređenja" mislim na ona koja su bila izdavana vašoj jedinici.

G. ERDEMOVIĆ: Dolazila su iz obavještajnog centra glavnog štaba u Han Pijesku.

G. HARMON: Odgovor na naređenje koje ste dobili 16. jula, G. Erdemoviću, gdje ste tada otišli?

G. ERDEMOVIĆ: Otišli smo u Zvornik. Tamo su se Brano Gojković i vozač javili nekom potpukovniku, kojem ja ne znam ime.

G. HARMON: Da li znate kojoj je vojnoj jedinici pripadao potpukovnik?

G. ERDEMOVIĆ: On je pripadao Drinskom korpusu zato što smo se javili u Zvorniku.

G. HARMON: Da li ste vidjeli tog potpukovnika u nekoj posebnoj uniformi, s nekim posebnim oznakama?

G. ERDEMOVIĆ: Imao je samo oznaku, odnosno čin, pa sam mogao po tom činu da znam da je potpukovnik.

G. HARMON: Da li je taj potpukovnik bio s još nekim?

G. ERDEMOVIĆ: Ne. On i Brano i vozač ... da, u njegovoj pratnji bila su dvojica vojnih policajaca, isto iz Drinskog korpusa koji su imali oznake na lijevoj ruci, Drinskog korpusa.

G. HARMON: Nakon toga, bilo je nekih razgovora između Brane i potpukovnika. Što se zatim desilo?

G. ERDEMOVIĆ: Rekli su nam da sjednemo u vozilo i da pratimo vozilo u kojem se nalazio potpukovnik i dvojica vojnih policajaca. Otišli smo iz Zvornika u pravcu Bijeljine, a na tom putu svratili smo na farmu, koja se nalazila u mjestu Pilice.

G. HARMON: G. Erdemović, sad ću vam pokazati dvije fotografije i pitat ću vas prepoznajete li što te fotografije predstavljaju. Molim vas, možemo li prigušiti svjetla i staviti fotografije na grafoskop.

Časni Sude, mi imamo kopije ovih fotografija i podnijeli bi ih Sudu. Ja ću ih sada dati podvorniku.

Pokazat ću vam sada prvi dokazni predmet, koji će biti dokazni predmet broj 63. On će se sada pokazati na ekranu. Da li prepoznajete ovo što je na slici. Šta je to?

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: Oprostite g. tužitelju, možemo li prigušiti svjetla, molim vas? Hvala.

G. HARMON: G. Erdemović, dakle, što predstavlja ova slika - što je na njoj?

G. ERDEMOVIĆ: To je ta farma gdje nas je odveo taj potpukovnik. Koja se nalazi u mjestu Pilice.

G. HARMON: A sad će vam, g. Erdemović pokazati slijedeću fotografiju, to je dokazni predmet 64. Da li prepoznajete što je na slici?

G. ERDEMOVIĆ: Pa, ..

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: Svjetla!

G. HARMON: Nakon što ste stigli na tu farmu, g. Erdemoviću, jeste li primili neka dalja naređenja od vaših pretpostavljenih?

G. ERDEMOVIĆ: Ja lično nisam primio, ali sam čuo kad su Brano i potpukovnik razgovarali da će na tu farmu da stižu autobusi.

G. HARMON: A što se tiče tih autobusa, jesu li vam dali još kakve informacije?

G. ERDEMOVIĆ: Kad je otišao potpukovnik, Brano je rekao da će dolaziti autobusi sa Muslimanima iz Srebrenice.

G. HARMON: Da li je on rekao što vi i ostali iz vašeg odreda trebate raditi s tim Muslimanima iz Srebrenice?

G. ERDEMOVIĆ: Treba te ljude da streljamo.

G. HARMON: Kada kažete "on" je rekao treba da ih streljamo, tko je to bio? Recite njegovo ime da uđe na zapisnik.

G. ERDEMOVIĆ: Brano Gojković.

G. HARMON: Spomenuli ste da su članovi vašeg odreda bili tamo prisutni. Možete li reći koji drugi članovi vašeg odreda su tamo bili?

G. ERDEMOVIĆ: Bio je prisutan Kos Franc, Goronja Zoran, Savanović Stanko, Cvetković Aleksandar, Boškić Marko, Golijan Vlastimir, ja i Gojković Brano.

G. HARMON: Jesu li na farmu stigli autobusi s civilima iz Srebrenice?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

- G. HARMON: Otprilike, u koliko sati su pristigli prvi autobusi?
- G. ERDEMOVIĆ: Ne znam tačno, ja mislim, negdje od 9.30 do 10 časova, ujutro.
- G. HARMON: Je li na autobusima koji su došli bilo kakvih oznaka po kojima se moglo zaključiti odakle su?
- G. ERDEMOVIĆ: Bili su autobusi Sarajevotrans i Zvornik.
- G. HARMON: Kad su stigli prvi autobusi, odnosno kad je stigao prvi autobus, g. Erdemović, je li bio pun ljudi?
- G. ERDEMOVIĆ: Ne znam tačno da li je bio pun, ali bilo je ljudi i bili su u civilnoj odjeći.
- G. HARMON: Možete li reći Sudu koliki je bio raspon godina tih ljudi?
- G. ERDEMOVIĆ: Ne znam tačno ali starosti možda od 17 do 60 - 70 godina.
- G. HARMON: U svakome od ovih autobusa koji je prevezio civile, da li je bilo naoružane pratnje? Da li je bilo ljudi koji su bili naoružani, koji su bili u pratnji u tim autobusima?
- G. ERDEMOVIĆ: U svakome autobusu, ja mislim, ne znam tačno, da su bila dvojica vojnih policajaca Drinskog korpusa.
- G. HARMON: Jesu li ti autobusi stizali jedan po jedan ili u konvojima?
- G. ERDEMOVIĆ: Jedan po jedan.
- G. HARMON: Što bi se desilo kad bi autobus stigao na farmu? Možete li opisati?
- G. ERDEMOVIĆ: Kada bi autobus stigao na farmu, kao što sam rekao, komandir grupe Brano Gojković bi nas rasporedio kako da stanemo u streljački stroj i dva vojna policajca iz autobusa su izvodili po 10 ljudi muslimanske nacionalnosti iz Srebrenice i Brano Gojković i Golijan Vlastimir su ih dovodili do streljačkog stroja.
- G. HARMON: Sada, molim vas, usredotočite se na prvi autobus. Jesu li civili koji su dovezeni s tim autobusom imali povez preko očiju?
- G. ERDEMOVIĆ: Samo u prvom autobusu.
- G. HARMON: A što je bilo s njihovim rukama? Jesu bile slobodne ili vezane?
- G. ERDEMOVIĆ: Samo bile vezane.
- G. HARMON: Pretpostavljam da je u svakom slijedećem autobusu koji je 16. jula pristigao, da ljudi nisu imali povez niti su im bile vezane ruke. Je li to tačno?

- G. ERDEMOVIĆ: Da.
- G. HARMON: Kad su civili stigli i kad su izašli iz autobusa, gdje su išli?
- G. ERDEMOVIĆ: Na livadu koja se nalazila pored te farme.
- G. HARMON: Gdje ste vi i ostali članovi vašeg odreda bili u odnosu na mjesto na koje su dovođeni zarobljenici?
- G. ERDEMOVIĆ: Bili smo, ja mislim, na nekih 50 - 100 m od autobusa na livadi.
- G. HARMON: A kada su ti muškarci dovođeni, kad ste vi bili tamo prisutni, koliko daleko su bili od vas, kada su se zaustavili?
- G. ERDEMOVIĆ: Ja mislim nekih 20 metara.
- G. HARMON: Da li su vam bili okrenuti licem ili leđima?
- G. ERDEMOVIĆ: Leđima.
- G. HARMON: Što se desilo s tim civilima?
- G. ERDEMOVIĆ: Rečeno nam je da pucamo u to civile, odnosno da vršimo egzekucije nad tim ljudima.
- G. HARMON: Jeste li izvršili to naređenje?
- G. ERDEMOVIĆ: ... ali, u početku sam se bunio i Brano Gojković mi je rekao da ako mi je žao tih ljudi da stanem zajedno u stroj sa njima. Ja sam znao da to nije samo obična prijetnja. Da bi se to moglo desiti, jer u našoj jedinici je posao takvo stanje da komandir grupe kome odredi komandant jedinice, ima pravo da ustrijeli na licu mjesta bilo kojeg čovjeka, ako on ugrožava sigurnost grupe ili na neki drugi način protivi se komandiru grupe kojeg je odredio komandant, Milorad Pelemiš.
- G. HARMON: Da li znate koliko je autobusa dovedeno na farmu Pilice 16. jula?
- G. ERDEMOVIĆ: Ne znam tačno, ali ja mislim negdje 15 do 20 autobusa.
- G. HARMON: Je li se ista stvar, koju ste upravo sada opisali, desila sa ostalim autobusima i ostalim civilima koji su dovezeni, odnosno, hoću vas pitati da li su oni također pogubljeni na farmi Pilice?
- G. ERDEMOVIĆ: Da.
- G. HARMON: G. Erdemoviću, u koliko sati je stigao posljednji autobus na farmu Pilica?
- G. ERDEMOVIĆ: Ja stvarno ne znam tačno u koliko je stigao posljednji autobus, ali znam da su prije nego što je stigao posljednji autobus na farmu stigla grupa od, ja

mislim, 10 vojnika iz Bratunca. Tako da ne mogu znati tačno, jer ne znam kad je stigao, ali možda negdje oko 15.30 - 16 časova.

G. HARMON: Rekli ste, grupa vojnika iz Bratunca se, dakle, također pridružila vašem odredu na farmi Pilica. Da li znate kojoj su jedinici oni pripadali? Kojoj su jedinici oni pripadali?

G. ERDEMOVIĆ: Ne znam tačno kojoj su jedinici oni pripadali, ali znam da su stigli iz Bratunca.

G. HARMON: Da li su oni bili članovi bratunačke brigade?

G. ERDEMOVIĆ: Mislim da jesu.

G. HARMON: Da li su oni postupili na drugačiji način od vaše jedinice prema civilima?

G. ERDEMOVIĆ: Iživljavali su se nad tim civilima. Tukli su ih, šipkama, svašta su im govorili, tjerali su ih da kleče i da mole na muslimanski način - da se klanjaju.

G. HARMON: Da li se vama, g. Erdemović, učinilo da su oni pokušali poniziti neke od tih žrtava prije nego što će ih ubiti?

G. ERDEMOVIĆ: Da. Ja mislim čak da su ih pojedini iz Bratunca poznavali te pojedine žrtve iz Srebrenice.

G. HARMON: G. Erdemović, vi ste spomenuli da kad bi došao autobus, grupe od nekih 10 zarobljenika su skidane sa autobusa, odvođene do polja i tamo pogubljivane. Je li to tačno?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Tko je čuvao ostatak civila - one koji su još uvijek bili u autobusu, dok su ovi drugi bili ubijani?

G. ERDEMOVIĆ: Dvoje vojnih policajaca.

G. HARMON: Da li znate iz koje su jedinice bili ti vojni policajci?

G. ERDEMOVIĆ: Pa imali su oznake Drinskog korpusa.

G. HARMON: G. Erdemović, za vrijeme dok ste vi bili na farmi Pilice, 16. jula, jeste li imali prilike razgovarati sa nekom od žrtava toga dana?

G. ERDEMOVIĆ: Bio je jedan stariji čovjek. Ja mislim jedno 50 do 60 godina, kad je izlazio iz autobusa počeo odmah da se žali. Rekao je da je spašavao Srbe iz Srebrenice koji su se nalazili sada u Saveznoj Republici Jugoslaviji, da ima broj telefona tih ljudi i da provjere i molio je da ga ostave u životu.

G. HARMON: Nakon što ste ga saslušali, što ste vi učinili, g. Erdemović?

G. ERDEMOVIĆ: Govorio sam Brani Gojkoviću da ostavi tog čovjeka živim. Da živi. Želio sam da spasim tog čovjeka, jednostavno bilo mi je žao tih ljudi, jer nisam imao razloga da pucam u te ljude. Nisu mi bili ništa krivi. Ništa mi nisu napravili.

G. HARMON: Koji ste odgovor dobili od Brane Gojkovića?

G. ERDEMOVIĆ: Da ne želi nikakvog svjedoka tog zločina.

G. HARMON: Da li je tada odveo tog čovjeka u polje?

G. ERDEMOVIĆ: Pa odveo ga je Golijan Vlastimir; ja sam se prepirao s njim, ali šta sam mogao?

G. HARMON: Koji je bio stav ostalih pripadnika vašeg odreda koji su učestvovali u ubijanjima?

G. ERDEMOVIĆ: Pa, stav pojedinih pripadnika je bio skoro kao i moj, da ne treba to da se radi, da - šta ja znam - a pojedini su tako rekući, sa nekom osvetom to radili.

G. HARMON: Nije li bilo pripadnika vašeg odreda koji su se hvalili o tome koliko su ljudi ubili 16. jula?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Možete li reći nešto opširnije o tome?

G. ERDEMOVIĆ: To je bio jedan čovjek koji je navodno pričao, tako je on rekao, da su navodno bosanski Muslimani ubili njegovog brata koji je imao 17 godina i on je rekao da je ubio, da želi osvetu i da je ubio taj dan 250 tih Muslimana iz Srebrenice.

G. HARMON: Da li je rekao da ih je brojao?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Dozvolite da vas pitam, g. Erdemović, kakav je bio stav vozača autobusa koji su vozili žrtve na farmu Pilice?

G. ERDEMOVIĆ: Pa, bio je zgražavajući stav, njihov, ja mislim da ti ljudi nisu znali da ih voze vamo na streljanje. Oni samo vjerovatno mislili da ih voze na razmjenu koja im je bila obećana, šta mi je rekao taj čovjek što sam razgovarao s njim, koji je imao od 50 do 60 godina. Međutim, Brano Gojković je ušao u autobus i dao automatsku pušku - kalašnjikov i naredio svakom vozaču da ubije najmanje po jednog tog Muslimana, da ne bi mogli da svjedoče.

G. HARMON: Kolko je vama poznato, g. Erdemoviću, da li su neki od vojnih policajaca koji su bili pratnja na autobusu, učestvovali u streljanjima?

G. ERDEMOVIĆ: Taj dan ne znam, nisu.

G. HARMON: Možete li procijeniti, g. Erdemoviću, koliko je civila ubijeno 16. jula od strane vašeg odreda i od pripadnika bratunačkog odreda?

G. ERDEMOVIĆ: Negdje oko 1000 - ja mislim 1200 ljudi. Ne znam. To sam otprilike procjenio po dolasku autobusa.

G. HARMON: Možete li procijeniti koliko ste vi ljudi ubili?

G. ERDEMOVIĆ: Ne znam tačno, ne mogu procijeniti i, da vam iskreno kažem, ne bih ni želio da znam koliko sam ubio ljudi.

G. HARMON: G. Erdemoviću, da li ste dobili informacije 16. jula o tome šta će se desiti sa leševima žrtava koji su ležale na polju?

G. ERDEMOVIĆ: Kada je već došao potpukovnik, na kraju, tad je jedan od stražara, tu, koji se nalazio na toj farmi, koji je čuvao tu farmu, rekao da će te žrtve vjerovatno biti tu sahranjene i da će ih vjerovatno rovokopači zakopat tu u zemlju.

G. HARMON: Da li je rekao kada će ti rovokopači doći na farmu?

G. ERDEMOVIĆ: Ne.

G. HARMON: Rekli ste g. Erdemoviću, da se potporučnik, koga ste ranije vidjeli tog jutra, vratio na farmu za vrijeme streljanja. Je li to tačno?

G. ERDEMOVIĆ: Je, na kraju.

G. HARMON: Po vašem mišljenju, da li je on vidio mrtva tijela koja su ležala na polju?

G. ERDEMOVIĆ: Da, naravno, vidio ih je.

G. HARMON: Da li je komentarisao kada je vidio te leševe?

G. ERDEMOVIĆ: Ništa nije komentarisao, nego je rekao da u mjestu Pilice onamo se nalazi negdje još oko 500 tih Muslimana iz Srebrenice i rekao je da se ide i da se završi i taj posao. Ja sam tada glasno rekao da neću, ne želim više da ubijam, nisam ničiji robot za uništavanje ljudi. Tad su me podržali i pojedinci iz moje jedinice i mi nismo otišli, ali međutim otišla je grupa iz Bratunca.

G. HARMON: Dozvolite da vas pitam, možete li imenovati ostale članove vašeg odreda koji su vas podržali u odbijanju da dalje ubijate u Pilicama?

G. ERDEMOVIĆ: Da: Kos Franc, Boškić Marko i Goronja Zoran.

G. HARMON: G. Erdemoviću, zašto ste odbili da izvršite to dodatno naređenje?

G. ERDEMOVIĆ: Pa zato što nisam više mogao da izdržim.

G. HARMON: Rekli ste, g. Erdemoviću, da su drugi vojnici prihvatili da izvrše to naređenje. Da li je to tačno?

G. ERDEMOVIĆ: Da. Vojnici iz Bratunca su otišli odmah sa potpukovnikom.

G. HARMON: Zna li gdje su otišli?

G. ERDEMOVIĆ: Da, čuo sam kad je potpukovnik rekao da se u mjestu Pilice, u Domu nalazi 500 Muslimana koji hoće, navodno, da provale vrata i da izađu iz tog Doma.

G. HARMON: Jeste li vi konačno, tog istog dana, otišli u Pilicu?

G. ERDEMOVIĆ: Da. Tada je Brano rekao da mu je potpukovnik rekao da se javi da treba posle da održi neki sastanak u mjestu Pilice. Otišli smo na to mjesto gdje je rekao potpukovnik, i to mjesto se nalazilo nedaleko od tog Doma, u stvari preko puta tog Doma. Kad smo došli na to mjesto gdje je rekao potpukovnik da se javimo, čuo sam pucnje i kako da kažem, ručne bombe koje su eksplodirale u tom objektu.

G. HARMON: Koliko ste bili udaljeni od te zgrade, g. Erdemoviću?

G. ERDEMOVIĆ: Nekih, ja mislim, 70 do 100 metara.

G. HARMON: Da li znate da li su ljudi bili ubijani u unutrašnjosti te zgrade?

G. ERDEMOVIĆ: Pa vjerovatno su bili ubijani, čim su bili pucnjevi i eksplozije.

G. HARMON: G. Erdemoviću, nakon događaja koji ste upravo opisali u Pilici, da li se vaš odred na kraju vratio u Bijeljину?

G. ERDEMOVIĆ: Prvo smo otišli u Vlasenicu i tada su nam rekli da smo slobodni i da naš vod, koji je iz Bijeljine, može da se vrati u Bijeljину.

G. HARMON: I jeste li se vratili u Bijeljину?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: A zatim, na kraju, da li ste se vratili kući?

G. ERDEMOVIĆ: Da, vratio sam se kući.

G. HARMON: G. Erdemović, uskoro, nakon streljanja na farmi Pilice i nakon što ste se vratili kući, da li je na vas pucao jedan pripadnik 10. diverzantskog odreda koji je učestvovao u masakru na farmi Pilice?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: I, da li ste uslijed te pucnjave bili ozbiljno ranjeni?

G. ERDEMOVIĆ: Da.

G. HARMON: Koji pripadnik 10. diverzantskog odreda je pucao na vas?

G. ERDEMOVIĆ: Taj što se hvalio da je ubio najviše Muslimana, Savanović Stanko.

G. HARMON: Ja sam završio svoje ispitivanje, časni Sude. Hvala vam, g. Erdemoviću.

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: Ima li pitanja ili ćemo možda napraviti pauzu? G. Erdemović, ispitivanje od strane tužitelja je završeno. Mi možda imamo još neka pitanja za vas. Da li biste vi radije da napravimo jednu pauzu prije nego počnemo s pitanjima?

G. ERDEMOVIĆ: Ne, radije, poštovani sudije, bih želio da se što prije okonča - teško mi je.

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: Tako sam nešto i mislio. Dakle, moja kolegica nema pitanja. G. Riad, vi možda imate neko pitanje?

G. RIAD: G. Erdemoviću, kad ste ušli u Srebrenicu, rekli ste da ste tamo zatekli nekolicinu ljudi, a uglavnom se radilo o starcima. Da li je bilo naoružanih ljudi u Srebrenici kad ste ušli u grad i koliki je bio otprilike njihov postotak?

G. ERDEMOVIĆ: Nijednog naoružanog čovjeka - nismo imali neki otpor pri ulasku u grad.

G. RIAD: Vi ste spomenuli slučaj čovjeka koji je zaklan pred vašim očima. Što je bilo razlog što su izabrali baš tog čovjeka? Da li su to htjeli uraditi za primjer ili je on zaista nešto učinio?

G. ERDEMOVIĆ: Ja stvarno ne znam zašto. Tačno zašto je to učinjeno, ali mislim da je to učinjeno zato što je taj čovjek bio sposoban za vojsku.

G. RIAD: Za svo ovo vrijeme, jeste li vi vidjeli generala Mladića ili ste možda čuli kako ga drugi spominju da su ga vidjeli?

G. ERDEMOVIĆ: Ja sam samo vidio da je prošao u vozilu, kao što sam i rekao, kad je ušao u grad Srebrenicu. Nikakva narednja nisam lično čuo da je on izdao, a čuo sam od ljudi da su ga pojedini vidjeli.

G. RIAD: Oprostite što se vraćam na streljanje. Jeste li vi provjerili, vaš odred, da su zaista svi ubijeni prije nego što ste otišli?

G. ERDEMOVIĆ: Ja lično nisam, ali ne vjerujem da bi većina tih ljudi provjeravala to, jer to je stvarno bilo ružno - ne znam - nismo provjeravali.

G. RIAD: Rekli ste, i to je moje zadnje pitanje, da nakon što ste napustili farmu Pilica, kad ste se vratili, da je na vas pucao čovjek po imenu Stanko. Zašto je on pucao na vas?

G. ERDEMOVIĆ: Pa moja pretpostavka da je neko od tih ljudi, a ja mislim Gojković Brano, komandant naše jedinice prenio moje ponašanje na toj farmi i da su

vjerovatno došli do zaključka da nisam mogao to da izdržim. Ne znam, da bi mogao to da uradim danas ovo što sam uradio - da svjedočim.

G. RIAD: Možete li nam ukratko ispričati što se s vama desilo nakon što je pucano na vas?

G. ERDEMOVIĆ: Pa nije pucano samo u mene, nego je pucano još u dvojicu komandira koji su se isto bunila protiv naređenja komandanta i pojedinih ljudi koji su bili nacionalisti, u našoj jedinici. Tako rekući, mene je spasio čovjek koji je bio zamjenik komandanta naše jedinice. Zamolio je doktore da me, kad su me odvezli u bolnicu, da me hitno operišu, međutim ta operacija u Bijeljini nije uspjela, tako isto je učinio i zamolio je doktore i objasnio je pod kojim uslovima sam ja ranjen i kako se sve to desilo, da je i on ranjen i još jedan kolega i da me prebaci u Vojnu bolnicu u Beograd. To su doktori učinili.

G. RIAD: Rekli ste da ste se u aprilu 94. pridružili Vojsci bosanskih Srba. Vi ste Hrvat, što vas je potaklo da se pridružite toj vojsci?

G. ERDEMOVIĆ: Poštovani sudija, rat u Bosni i Hercegovini je bio veoma težak. Kao prvo, bio sam i u Vojsci bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i na kraju bosanskih Srba. Nisam želio da pristupim vojsci, ali nisam imao drugog izbora. Morao sam da pristupim vojsci da bih imao smještaj, jer imao sam i suprugu sa sobom, koja je bila trudna i to je bio jedini motiv, što nisam imao gdje da odem, nego da pristupim u vojsku.

G. RIAD: Hvala vam, g. Erdemović.

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: G. Erdemoviću, ja imam dva pitanja za vas. Koju ste vrst naoružanja imali u trenutku streljanja? Je li to bio puškomitraljez, ili je to bila obična puška?

G. ERDEMOVIĆ: Obična puška, automatska - kalašnjikov.

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: Dakle, ljudi su streljani rafalnom paljbom?

G. ERDEMOVIĆ: Ja lično sam pucao pojedinačno.

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: I moje zadnje pitanje, zašto ste željeli svjedočiti i kakav osjećaj to izaziva kod vas u ovom trenutku, pred Međunarodnim sudom?

G. ERDEMOVIĆ: Zbog svoje savjesti, zbog svega što se desilo, jednostavno, bio sam primoran, morao sam da biram između svog života i života tih ljudi i da sam ja tada nastradao, ništa to ne bi promjenilo sudbinu tih ljudi. Sudbinu tih ljudi je odlučio neko mnogo većeg položaja od mog, a rekao sam već, ubilo me to, uništilo moj život, zato sam svjedočio.

PREDSJEDAVAJUĆI SUDIJA: G. tužitelju, ja nemam dodatnih pitanja za g. Erdemovića, ja bih mu se samo htio zahvaliti što je danas svjedočio.

U redu, završit ćemo s ovom raspravom, prekinut ćemo je, do 5 sati i 15 minuta. Molimo da ustanete.